

Sygn. akt III AUa 1684/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)
Sędziowie:	SSA Janina Cieślikowska SSO del. Ireneusz Lejczak
Protokolant:	Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku (...) S.A. w L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o interpretację przepisów w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne

na skutek apelacji (...) S.A. w L.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

z dnia 24 marca 2010 r. sygn. akt V U 1864/09

I. oddala apelację,

II. zasądza od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kwotę 240 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym i apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 marca 2010 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy oddalił odwołanie (...) S.A. w L. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 2 września 2009 r. uznającej za nieprawidłowe zaprezentowane we wniosku spółki stanowisko w zakresie nieuwzględnienia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe kwoty przychodu z tytułu wynagrodzenia rocznego z okazji „Dnia Hutnika” i kwoty przychodu z tytułu nagrody rocznej – specjalnej z okazji „Dnia Górnika”.

Rozstrzygnięcie to oparł Sąd Okręgowy na następujących ustaleniach faktycznych:

Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy dla pracowników (...) S.A. z dnia 14 marca 2000 r. (dalej ZUZP) przewiduje dla niektórych pracowników następujące świadczenia pieniężne:

- 1) wynagrodzenie roczne z okazji Dnia Hutnika – przysługujące pracownikom zatrudnionym w oddziałach hutniczych spółki,
- 2) nagroda - specjalna z okazji Dnia Górnika – przysługująca pracownikom zatrudnionym w oddziałach górniczych spółki, a także w innych Oddziałach Spółki.

Podstawą do wypłaty świadczenia pieniężnego z okazji Dnia Hutnika jest § 41 ZUZP oraz postanowienia załącznika nr 9 do ZUZP "Zasady wypłacania nagród rocznych z okazji Dnia Górnika i Dnia Hutnika", zgodnie z którym pracownikom za wieloletnią, nieprzerwaną i nienaganną pracę w Oddziale przysługuje specjalne wynagrodzenie roczne z tytułu „Karty Hutnika”. Wynagrodzenie to wynosi 5% podstawy wymiaru po przepracowaniu 5 lat, wzrastając o 1% za każdy następny rok pracy do 20% po 20 latach pracy. Podstawę wymiaru stanowi roczna płaca zasadnicza. Pracodawca może pozbawić pracownika prawa do nagrody w przypadku udowodnionego przystąpienia do pracy w stanie nietrzeźwym lub spożywania alkoholu na terenie oddziału lub w przypadku zagarnięcia mienia pracodawcy. Ponadto może zmniejszyć nagrodę o 50% za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy. Wypłata dodatkowego specjalnego wynagrodzenia następuje raz w roku, nie później niż w "Dniu Hutnika". Do okresu, od którego zależy uprawnienie do tego dodatkowego wynagrodzenia zalicza się wyłącznie okres pracy w oddziałach hutniczych spółki oraz w innych zakładach hutniczych, z wyjątkiem okresów zakończonych rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika.

Podstawą do wypłaty świadczenia pieniężnego z okazji „Dnia Górnika” jest również § 41 ZUZP oraz postanowienia załącznika nr 9 do ZUZP, zgodnie z którym z okazji „Dnia Górnika” pracownikowi, który jest zatrudniony w dniu 4 grudnia przysługuje nagroda specjalna w wysokości miesięcznego wynagrodzenia obliczonego jak za urlop wypoczynkowy - w przypadku przepracowania ostatnich 12 miesięcy. Do okresu, od którego zależy uprawnienie do świadczenia zalicza się wszystkie okresy pracy w oddziałach górniczych spółki, z wyjątkiem okresów zakończonych rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika. W przypadku nieprzepracowania ostatnich 12 miesięcy dla zatrudnionych przyjętych do 4 listopada - wysokość nagrody obniża się proporcjonalnie do ilości przepracowanych dni, a dla przyjętych po 4 listopada nagrodę wypłaca się w wysokości średniej płacy dniówkowej pracownika wyliczonej jak za urlop wypoczynkowy. Pracodawca może pozbawić pracownika prawa do nagrody w przypadku udowodnionego przystąpienia do pracy w stanie nietrzeźwym lub spożywania alkoholu na terenie oddziału lub w przypadku zagarnięcia mienia pracodawcy. Ponadto może zmniejszyć nagrodę o 50% za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy. Nagrodę z okazji "Dnia Górnika" wypłaca się nie później niż 4 grudnia danego roku.

Zgodnie z Protokołem Dodatkowym nr 8 z dnia 13 grudnia 2006 r. do ZUZP dla pracowników (...) S.A. uprawnionym pracownikom przysługuje: w myśl § 41 - nagroda roczna z okazji „Dnia Górnika” i „Dnia Hutnika” wg zasad określonych w załączniku nr 9 oraz nagroda roczna tzw. 14 - tka, wg zasad określonych w załączniku nr 10. Nadto - zgodnie z zapisem § 42 - pracownikom oddziałów "wymienionych w § 2 z okazji „Dnia Górnika” przysługuje tradycyjne barbórkowe w ekwiwalencie pieniężnym, w wysokości 20% minimalnego wynagrodzenia.

W dniu 3 sierpnia 2009 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w L. wpłynął wniosek przedsiębiorcy (...) S.A. z/s w L. o wydanie pisemnej interpretacji w trybie art. 10 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, w którym ten wskazał, że powstaje wątpliwość, czy świadczenia z okazji „Dnia Hutnika” oraz nagroda - specjalna z okazji „Dnia Górnika” - powinny stanowić podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, a także na ubezpieczenie zdrowotne. Zdaniem wnioskodawcy, w/w świadczenia nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd dokonał merytorycznej oceny złożonego przez wnioskodawcę wniosku o interpretację oraz zaskarżonej decyzji organu

rentowego. Zdaniem Sądu, świadczenia będące przedmiotem interpretacji nie mogą być, jak chce tego odwołujący, uznane za świadczenia przyznawane z tytułu uroczystych dni, jak tradycyjne „barbórkowe”, które są wyłączone z oskładkowania. Karta Górnika oraz protokół do ZUZP wyraźnie oddzielają nagrody pieniężne przysługujące pracownikom od tradycyjnego „barbórkowego”, co do zasady przysługującego w naturze lub ekwiwalencie pieniężnym stanowiącym równowartość świadczenia w naturze. W sprawie nie ma znaczenia roszczeniowy czy uznaniowy charakter spornych świadczeń, istotne jest to, że są one przyznawane obok tradycyjnego „barbórkowego”, wypłacane są w związku z uroczystym dniem. Nadto treść przepisu art. 53 ust. 3 ustawy o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych uprawnieniach gmin górniczych wyłącza z oskładkowania nagrody roczne z okazji „Dnia Górnika” wyłącznie, jeżeli przysługują za lata 1999-2002, co potwierdza zasadność oskładkowania nagród specjalnych z tytułu uroczystych dni w górnictwie miedziowym przyznawanych w latach następnych.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył wnioskodawca, zarzucając:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. § 2 ust. 1 pkt 27 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w/s szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. nr 161, poz. 1106 ze zm.) poprzez:

a)

a) pominięcie przy jego wykładni wyodrębnienia oprócz kategorii nie podlegających oskładkowaniu świadczeń w postaci tzw. "barbórkowego", także kategorii innych świadczeń przyznawanych z tytułu uroczystych dni jak tradycyjne „barbórkowe”, również zwolnionych od oskładkowania, co doprowadziło w efekcie do przyjęcia przez Sąd I instancji, iż sporne w sprawie świadczenia w postaci wynagrodzenia rocznego z okazji „Dnia Hutnika” - przysługującego pracownikom zatrudnionym w oddziałach hutniczych wnioskodawcy oraz nagroda specjalna z okazji „Dnia Górnika” - przysługująca pracownikom zatrudnionym w oddziałach górniczych, a także w innych oddziałach wnioskodawcy, mają charakter nagród pieniężnych wypłacanych z tytułu uroczystych dni, a tym samym stanowią one podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, a także na ubezpieczenia zdrowotne;

b) jego błędną wykładnię, polegającą na kwalifikacji przez Sąd I instancji spornych w sprawie świadczeń jako nagród pieniężnych wypłacanych z tytułu uroczystych dni, co doprowadziło do przyjęcia przez Sąd, że stanowią one podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, a także na ubezpieczenia zdrowotne;

2) błąd w ustaleniach faktycznych polegający ma przyjęciu przez Sąd I instancji, iż sporne świadczenia mają charakter nagród pieniężnych wypłacanych z tytułu uroczystych dni w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 27 rozporządzenia MPiPS z dnia 18 grudnia 1998 r. w/s szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, a nie nieoskładkowanych świadczeń przyznawanych z tytułu uroczystych dni, jak tradycyjne "barbórkowe";

3) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. przepisów rozporządzenia RM z dnia 30 grudnia 1981 r. - Karta Górnika oraz przepisu art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych uprawnieniach gmin górniczych, poprzez jego zastosowanie na zasadzie analogii przy kwalifikacji spornych świadczeń jako niewyłączonych z podstawy oskładkowania, mimo braku podstaw do stosowania tych przepisów w niniejszej sprawie;

4) naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez zastosowanie na zasadzie analogii przy kwalifikacji spornych świadczeń jako świadczeń oskładkowanych wykładni pojęć użytych w rozporządzeniu RM z 30 grudnia 1981 r. - Karta Górnika w rozdziale pt. "Uprawnienia w zakresie praw honorowych" oraz § 7 pkt 7 rozporządzenia RM z 1990 r. przy wykładni zapisów Układu Zbiorowego, mimo iż Układ Zbiorowy nie jest rozporządzeniem, a sporne świadczenia mają charakter zobowiązaniowy i analogia taka nie jest uzasadniona;

5) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. § 7 ust. 1 pkt 6 i pkt 7 rozporządzenia RM z dnia 29 stycznia 1990 r. w/s wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego w brzmieniu sprzed 1 lipca 1997 r. (Dz. U. z 1993 r.,

nr 68, poz. 330) poprzez ich błędną wykładnię i w efekcie ich niezastosowanie przy analizie prawno-porównawczej charakteru spornych świadczeń, co doprowadziło do przyjęcia przez Sąd I instancji, iż świadczenia te podlegają oskładkowaniu;

6) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 105 k.p., poprzez jego niezastosowanie przy wykładni pojęć użytych przez ustawodawcę na gruncie § 2 ust. 1 pkt 27 rozporządzenia MPiPS z dnia 18 grudnia 1998 r. w/s szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tj.: nagród pieniężnych wypłacanych z tytułu uroczystych dni, podlegających oskładkowaniu oraz świadczeń przyznawanych z tytułu uroczystych dni "jak tradycyjne barbórkowe", co doprowadziło do przyjęcia przez Sąd I instancji, iż sporne świadczenia są nagrodami pieniężnymi wypłacanymi z tytułu uroczystych dni, a tym samym podlegają oskładkowaniu.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie odwołania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu postanowieniem z dnia 1 września 2010 r. uchylił zaskarżony wyrok, stwierdził swą niewłaściwość i sprawę przekazał do rozpoznania Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Na skutek zaskarżenia tego orzeczenia skargą kasacyjną przez organ rentowy Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 5 października 2011 r. uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Wbrew zarzutom podniesionym w apelacji Sąd I instancji przeprowadził właściwe i wszechstronne postępowanie dowodowe, na podstawie którego ustalił istotne dla rozstrzygnięcia sprawy fakty. Sąd ten zastosował także prawidłowe przepisy prawne, które przytoczył i przeanalizował w pisemnym uzasadnieniu wyroku, a Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się ich naruszenia i w pełni przychylił się zarówno do wykładni tych przepisów dokonanej przez Sąd Okręgowy, jaki i poczynionych przez ten Sąd ustaleń.

W tym miejscu podkreślić należy, że istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne pozwalają na wyłączenie z podstawy wymiaru tychże składek świadczenia z okazji „Dnia Hutnika” oraz nagrody - specjalnej z okazji „Dnia Górnika”.

Zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jak prawidłowo wskazał Sąd Okręgowy, regulują przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych /t.j.: Dz. U. z 2009 r., nr 205, poz. 1585 ze zm./ Stosownie do art. 18 ust. 1 tejże ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia, w niniejszej sprawie, w ramach stosunku pracy. Szczegółowe zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe reguluje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w/s szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. nr 161, poz. 1106 ze zm.). Stosownie do treści § 2 ust. 1 pkt 27 rozporządzenia, podstawy wymiaru składek **nie stanowią** dodatkowe świadczenia niemające charakteru deputatu przyznawane na podstawie przepisów szczególnych - kart branżowych lub układów zbiorowych pracy, tj. ekwiwalent pieniężny z tytułu zwrotu kosztów przejazdów urlopowych, świadczenia na pomoce naukowe dla dzieci, świadczenia przyznawane z tytułu uroczystych dni, jak tradycyjne "barbórkowe", z wyjątkiem nagród pieniężnych wypłacanych z tytułu uroczystych dni.

Jako, że jest to przepis ustanawiający wyjątek od reguły, winien on być bardzo ściśle interpretowany. W świetle treści cytowanego przepisu, zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy posiada ocena charakteru prawnego świadczenia wypłacanego z okazji „Dnia Hutnika” oraz nagrody - specjalnej z okazji „Dnia Górnika”, a mianowicie

czy stanowią one „nagrody pieniężne wypłacane z tytułu uroczystych dni”, w rozumieniu cytowanego przepisu i czy w efekcie podlegają wliczeniu do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i takie stanowisko prezentuje organ rentowy, czy też stanowią niemające charakteru deputatu „świadczenia przyznawane z tytułu uroczystych dni” i podlegają wyłączeniu z podstawy wymiaru składek, jak twierdzi z kolei wnioskodawca.

Wbrew zarzutom podniesionym w apelacji, trafnie przyjął Sąd Okręgowy, że brak jest ustawowego uregulowania rozróżniającego wprost „barbórkowe” od nagród pieniężnych wypłacanych z tytułu uroczystych dni, a zatem zasadne było przy dokonywaniu wykładni zacytowanego przepisu odwołanie się do treści rozporządzenia RM z dnia 30 grudnia 1981 r. w/s szczegółowych przywilejów dla pracowników górnictwa – Karta Górnika /Dz. U. z 1982 r., nr 2, poz. 13 ze zm./ do którego nawiązuje rozporządzenie z dnia 18 grudnia 1998 r. poprzez pojęcie „barbórkowego”. Z omawianego uregulowania wynika, że co do zasady „barbórkowe” jest świadczeniem przyznawanym w naturze. Taki charakter tego przywileju górniczego potwierdza aktualny stan prawny, który dopuszcza możliwość jego realizacji w postaci ekwiwalentu pieniężnego stanowiącego równowartość wymienionego świadczenia w naturze, określonego w § 42 Protokołu Dodatkowego nr 8 z dnia 13 grudnia 2006 r. do ZUZP obowiązującego u wnioskodawcy „w wysokości 20% minimalnego wynagrodzenia”.

Prowadzi to do wniosku, że do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne nie wchodzi jedynie tradycyjne „barbórkowe” /tu w wysokości 20% minimalnego wynagrodzenia/, gdyż nie jest ono nagrodą pieniężną wypłacaną z okazji uroczystych dni – Dnia Hutnika i Dnia Górnika.

Ponieważ nie może być wątpliwości, że prawo honorowe, jakim jest nagroda z okazji Dnia Górnika w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia, obliczonego jak za urlop wypoczynkowy jest wypłacana z tytułu tego uroczystego dnia (§ 41 Protokołu Dodatkowego nr 8 z dnia 13 grudnia 2006 r. do ZUZP oraz postanowień załącznika nr 9 do ZUZP – określającego zasady wypłacania nagród rocznych z okazji Dnia Górnika i Dnia Hutnika), to stanowi nagrodę pieniężną przyznaną z okazji Dnia Górnika (pkt 1 tego załącznika), która nie tylko nie została wyłączona w § 2 pkt 27 rozporządzenia z 18 grudnia 1998 r. z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ale jest wyraźnie wskazanym w tym przepisie wyjątkiem nagród z okazji uroczystego dnia podlegających zaliczeniu do podstawy wymiaru składek. Przemawia to za interpretacją wyrażoną w zaskarżonej decyzji, że nagroda pieniężna wypłacana z okazji Dnia Górnika wchodzi do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (por. wyrok SN z dnia 20 września 2011 r., I UK 30/11, Lex nr 1109356).

Błędny jest pogląd skarżącego, że świadczenie w postaci wynagrodzenia rocznego z okazji Dnia Hutnika ma charakter analogiczny to tradycyjnego „barbórkowego”, a zatem nie stanowi ono podstawy wymiaru składek.

Słusznie uznał Sąd Okręgowy, że brak jest podstaw prawnych do przypisania takiego charakteru specjalnemu wynagrodzeniu rocznemu przysługującemu pracownikom (...) S.A. na podstawie § 41 Protokołu Dodatkowego nr 8 z dnia 13 grudnia 2006 r. do ZUZP. Biorąc pod uwagę zasady przyznawania tego wynagrodzenia wynikające z załącznika nr 9 do układu, jak i jego wysokość m.in. roczny okres obliczeniowy, roczne wynagrodzenie jako podstawa do obliczenia wysokości specjalnego wynagrodzenia rocznego, wynoszącego od 5% do 20% podstawy w zależności od stażu pracy, uznać należy, że jest to dodatkowe wynagrodzenie roczne wypłacane nie z tytułu uroczystego dnia, a jedynie w okresie, na który przypada Dzień Hutnika.

Analogiczny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 września 2011 r., (w sprawie I UK 38/11, Lex nr 1109357) przyjmując, że „specjalne wynagrodzenie roczne przysługujące z tytułu Karty Hutnika stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe”.

Reasumując powyższe rozważania należy stwierdzić, że wbrew pogładowi wnioskodawcy, wynagrodzenie roczne z okazji Dnia Hutnika i nagroda - specjalna z okazji Dnia Górnika opisane we wniosku o interpretację, nie są świadczeniami przyznawanymi z tytułu uroczystych dni, jak tradycyjne „barbórkowe”, o którym mowa w § 2 ust.1 pkt 27 rozporządzenia MPiPS z dnia 18 grudnia 1998 r. w/s szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na

ubezpieczenia emerytalne i rentowe, a tym samym, świadczenia te **nie są wyłączone** z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Wobec tego, że prawidłowe jest stanowisko organu rentowego zawarte w decyzji z dnia 2 września 2009 r., nie było potrzeby do odnoszenia się do pozostałych zarzutów apelacji.

Z tych względów na mocy art. 386 § 1 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji, o kosztach orzekając w myśl zasad określonych w art. 98 § 1 kpc i na podstawie § 12 i 13 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w/s opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

R.S.